

saria essent, impenderetur. Totum ergo semissem pauperum visibus destinatum Ioanni Cardennæ Burgenfi, viro Theologo, & antiqui moris homini, quem pijs præfecerat largitionibus, vnica syngrapha decreuit, nulla expensæ ratione deferenda, in egenos distribuendum. Verùm deinde succedentibus maximorum sumptuum occasionibus in primis verò graui ære alieno, ex effusa in Granatenfes novos Christianos liberalitate contracto, semissis illius largitionem, ad arbitrariam distributionem redigere coactus est. Quod sanè consilium in dies magis necessarium animaduertebat: cùm impositam sibi tum moderatoris, tum pacificatoris publici personam, dubijs turbulentisq; Reipublice temporibus, cerneret sine magna pecuniæ vi sustineri non posse. Ad familiæ quoque frequentiam, domesticumque cultum, atque ornatum, paulò post Ponti. Maxim. hortatu pertractus est. Quam quidem mutationem quoniam eius æmuli, quos egregia virtus semper est habitura, leuitati animi eo tempore ascripserunt, non alienum ab instituto erit, literarum exemplum, quas ad Ximenium Ponti. Maxi. eade remisit, adscribere: quod sic habet.

Dilecto filio Francisco, electo Toletano, Alexander Papa sextus. Dilecte fili salutem, & apostolicam benedictionem. Sancta, & vniuersalis Ecclesia, sicut te ignorare non putamus, ad instar cælestis Hierusalem multis, ac diuersis decoratur ornatibus: in quibus, sicut in excessu præuaricando peccatur, ita in defectu nimium declinando erratur. Grata est Deo, & laudabilis cuiuslibet status condecens obseruantia. Et propterea quicumque, præsertim prælati Ecclesiæ, sicut in moribus, ita in habitu & incessu, studere debent, ne nimio fastu superbi, neue nimia abiectioe superstitiosi esse videantur, cùm vtroque authoritas ecclesiasticæ disciplinæ vilescat. Eam obrem hortamur te, vt postquam te sancta sedes Apostolica de inferiori statu ad Archiepiscopalem dignitatem euexit, quemadmodum te in interiori conscientia secundum Deum viuere intelligimus, de quo plurimum gaudemus, ita extrinsecus iuxta condecentiam status tui, habitu scilicet, familia, & cæteris ad dignitatis decorem conuenientibus te habere & obseruare coneris. Datis Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die. XV. Decembris. M. CDXCV.

Ponti-

Pontificatus nostri anno. IV. Sic ergo Pontif. auctoritate impulsus, cui minus audientem esse religio erat, vix tunc sibi imperare potuit, vt familiam modicè augetet: donum vtcunque ornaret, & lautiore denique vite cultu vteretur. Procedente tamen deinde tempore, animaduertens quantum splendor hic vitæ apud vulgus momenti habeat, ad vindicandum à contemptu publicæ personæ dignitatem, quam in pretio haberi permagni ad quietem publicam refert: non modò ad iustam familiæ frequentiam, mensarum magnificentiam, & elegantiam, ad omnis quoque apparatus gloriam amplitudinèque peruenit, sed cultum etiam sibi accersuit non incùriosum. Nam & holerica veste superinduebatur, & pretiosis pellibus, sed præcipuè leucophæis (quod vesti scilicet Franciscanæ concolores essent) utebatur. Longo post tempore dum Reipublicæ gubernandæ præset, Beltranum Metinensem regium apud nouum orbem senatorem, vestem illi obtulisse aiunt, rarissimis pellibus ornata ex animalibus transmarinis, quæ tribus ducatorum aureorum millibus æstimabatur. Retinuit quidem illam Ximenius domi per aliquot dies, ne videretur offerentem contemnere, sed paulò post ad Beltranum remisit morbi prætextu, quo postremò laborauit, quasi sibi parum commodus eo tempore eiusmodi cultus & necessarius esset. Mirum quiddam in illis pellibus fuisse traditur: nam si quando explicabantur, aut quouis modo agitabantur, suauitas quædam odoris ex illis afflabatur, quæ totum opplebat locum. Lectos item sericis & purpureis stragulis ornatos, cum tamen ille Franciscanæ regulæ ad vltimum vsque spiritum obseruantissimus fuerit, & sindones lineas semper respuerit: & sæpè à ministris deprehensus sit mollibus culcitris, & pretiosis pannis è lecto ablati in nudis tabulis, aut humi somnum carpere. At in familiaribus, tam primo hoc tempore, quàm deinceps recipiendis, maximum morum delectum habuit: nam & inculpatam vitam, omnique turpitudinis non modò labe, sed & suspitione vacantem exigebat. Pueros verò ingenuos ferculorum ad mensam ministros seuerissima disciplina continebat, pedagogo admoto qui illorum ingenia bonarum literarum rudimentis excoleret: à quibus & ipse non unquã diurni stu-

dij operam exigebat. Familiæ porro vniuersæ, hoc ipso Pontificatus sui rudimento, non exigua pars ex Franciscanis sodalibus constabat. Decem quippe ex illis spectata probitate viros contubernales sibi delegerat, quorum societate religioſæ vitæ memoriam, & quo ad eius fieri posset formam quoque tueri, perque eos sacra officij sui munera exequi destinarat. Quo fiebat, vt penes huius ordinis viros futuram iam inde partem maximam Pontificatum, honorum, magistratuumque sacrorum omnes arbitrarentur: tanta erat Archiepiscopi in illos, tanta Reginæ in Archiepiscopum amoris & beneuolentiæ significatio. Vnde non vulgares spes sibi proposuerunt, non ij modo qui familiari illo Archiepiscopi vsu atque conuictu fruebantur, sed alij etiam eiusdem ordinis viri, insigni aliqua religionis atque doctrine opinione clari. Qui si apud aulæ primates, & auctoritate & gratia pollerent, porrigente vtcunque manum Archiepiscopo, facile emerſuri credebantur. Sed vtrosque sanè sua spes fefellit: omnino enim Ximenius, seu quòd religioſos homines longè ab humani ambitus scopulis retrahendos esse iudicaret, seu certo quodam alio consilio, nihil sanè suis illis contubernalibus publicorum negotiorum vel communicabat ipse, vel ab alijs sinebat communicari. Interuentores verò, quales permulti rerum alienarum curiosi, & fumos vendere soliti, in aula regia esse consueuerunt, ad eos ingredi haud temerè patiebatur: sed neque pedem in palatium inferre, aut inter proceres aulicos versari permittebat: adeo vt angustius, in Archiepiscopi cœdibus agere, quàm in suis cœnobijs viderentur. Cum viris ordinis sui primarijs quoties familiares sermones conferre contingerat, nihil aliud quàm de tuenda religionis disciplina, de continendis in officio sodalibus, de precationis, lectionisque frequentia, alijsque id genus exercendis pietatis studijs, non sine summa oris grauitate diserebat. Quæ de re non vulgari inuidia apud monachos laborare cœpit, quasi ordinis sui ornandi parum studiosus: nec verebantur nonnulli sinistros sermones de nimia hominis seueritate in vulgus spargere. Accidit per id tempus, vt Franciscani ordinis summus magister (quem illi ministrum generalem vocant) ex vrbe Roma in Hispaniam

muneris sui exercendi causa veniret . Nam quòd quidam in hoc illum à Ximenij æmulis conspiratione facta accitum putant, quòd illius opera ad faceffendum Ximeno negotium abuterentur, affirmare nolim. Illud certè fatis conftat, homines fui ordinis miniſtri generalis aures grauiffimis in Ximenium criminationibus oneraffe. Nam inſignem eius liuorem & maleuolentiam criminabantur: qui cum monachos doctrinæ & religionis laude præſtantiſſimos facile poſſet in ampliffimis dignitatibus collocare, maximo deinde uſui atque ornamento vniuerſo ordini futuros, non modò ipſorum incrementis non faueret, ſed & reginæ animum ſua ſponte ordini deuotiſſimum alioſum deſlectere, atque abalienare conaretur. Sed neque in fratrem ſuum vterinum Franciſcano quoque ordini initiatum quem ſecum haberet, vlla amoris ſignificatione propenſum eſſe. Multa præterea in eius ingenium moresq; indignè iacentes, quæcunq; nimirum exulceratis animis odium, ob ſpes fruſtratas ſuggerabat. At ille homo quidem externus, rerumque noſtrarum ignarus, & ſuapte Ximeno magnopere inſenſus (erat enim conuentualis) vita, & ſtudio, facile tot calumnijs irritatus, in Ximenij perniciem cœpit incumbere, palam & impotenter iactitans minimè conquieturum, donec eum è ſaſtigio quò indignè conſcendiſſet, deturbatum, ad ſordes priſtinas reuocaret. Reginam ergo adiri: & poſt paruam temporis à primâ ſalutatione moram, eius attentione, tanquam de re magna dicturus, efflagitata, mirari ſe dixit, quonam conſilio Franciſcum Ximenium ad tantum honoris & potentia culmen prouexiſſet: cùm nec natalium ſplendore moueri potuerit, nec doctrinæ opinione, cùm omnium iuxtà bonarum diſciplinæ ignorans haberetur. Nam iuriſperitiam in qua ſe exercuiſſe dicebatur, à limine tantum (quod aiunt) ſalutaauerat. Iam verò eximiam quampiam prudentiam, rerum uè gerendarum uſum, quî potuiſſet ex ſolis Seguntienſium ſacrificulorum iudicijs, quibus breui aliò qui tempore præſuiſſet, tam vberem tamq; regijs negotijs tractãdis accomodatam ſibi comparaffe: Quòd ſi vulgata illa ac proinde fallax ſumme ſanctitatis opinio, qua ſupremos ipſos cœlites proximè credebatur accedere, ad eum augendũ ipſam impulſiſſet, cauere hæc fictas ſanctitudines, quæ nec horum tẽporum aut morum eſſent: ſatisq; nobiſcũ præclare agi putaret, ſi vitã vtcũq; innocẽtẽ præſtarem? Quòd ſi mētis caliginẽ remoueret, ſatis magnũ habere poterat

poterat argumentum animi levis & inconstantis, quod non ita pridem in totius domus, & familiæ ratione designauerat. Nam ab austeriori norma, quæ monachum decebat, ad sybariticum luxum traduxerat, non sine magna omnium reprehensione. Quod si vellet commemorare ingenij acerbiter, rigidos, agrestesq; mores, orationem asperam & insuauem, nulloque lepore conditam, ad hæc pallorem accersitum, tristitiam & supercilium, tum demum intellecturam quantum à proposito aberrasset. Hæc enim omnia animi tumidi, & arrogantis propria esse, non autem veræ sanctitatis indicia, vt regina existimabat. Nam sincera sanctitas suavis est, & mitis, placida, hilaris, & tractabilis. Quare non esse cur dubitaret, quin fucum suæ simplicitati planè factum fuerit. Nam quod delatum honorem tam longa ille cunctatione distulisset, vulpini hoc ingenij, potius quam sancti indicium fuisse. Siquidem probi, nec dissimulatores viri, vt non ambiunt honores, atque magistratus, ita ritè atque incorruptè delatos modestè accipiunt, nō tam preesse quàm prodesse cupientes. Quare oportere quidem etiam atque etiam circumspicere, qua nam tandem ratione tanto huic ecclesiæ Toleranæ vulnere mederi posset, nisi suæ estimationis, atque adeo etiam animæ salutis obliuisci potius vellet. Nam nihili hominem, ad ea se dignitate abdicandum adigere, cui par esse gerendæ nequeat, nihil profectò negotij esse. His per multa addidit conuictorum & sceditatis plena. Egrè se iam regina continebat, quin procacem hominem, & inuerecundū è conspectu suo rapi, atque exportari iuberet: verum quid suam maiestatem deceret memor, sese continuit. Ergo nihil aliud quàm satisne sanus esset, ad verbosam eius orationem subiecit: & an qui cum loqueretur intelligeret? Hic ille acerbius irritatus, satis (inquit) sanus sum, neque qui cum loquar ignoro, nempe cum Isabella regina, quæ pauculus puluis est, vt ego. Et simul consurgens foras furenti similis abiit. Multum Archiepiscopi causam iuuuit, generalis ministri tam effusa petulantia, quæ reginæ quidem iram & indignationem meruit potius, quàm gratiam aut assensum. Facile sapientissima scemina intellexit, morbo illum animi stimulatam potius, quàm certo villo iudicio ductum, in tam illo sermonem prorupisse. Interim Ximenius quanquam maturè satis quid in ipsius caput minister ille moliretur amicorum indicio intellexerat, recti conscientia fretus, tantum

abfuit

ab fuit, vt vel reginæ aures (id quod illi facillimum factu fuisset) duceret præoccupandas, aut certè post intentam calumniam, de apologia cogitaret, vt nec verbum vllum ea de re cuiquam facere sustinuerit: nec ministro quidem vllam offensi animi speciem præbuerit: quin singulari illum studio, mirificaque pietate colere, venerarique persisterat. Itaque omnia Ximenio moderatè dissimulanterque ferente, facilè totus ille. fauentis inuidiæ feruor contempuit, & paulò post in fumum euauit. Porrò quanquam nihil aduersus sodales illos suos, quos sibi domesticos elegerat, querelarum habere præ se ferebat, quos neque conscios quidem illius in se coniurationis fuisse existimabat, tamen vel æmulorum aliorum tædio, vel quòd arctam viuendi normam istis displicere sentiebat, quæsitis occasionibus alium aliò, in cœnobium quenq; suum amandauit, tribus modò retentis Francisco Ruizio, Didaco Camachio, & Didaco Villalano, qui Ximenio ab arcanis confessionibus, & a priuatis sacrificijs essent. Quibus leges pendenti in tabula præscriptas dedisse fertur, varias quidem illas, sed quæ huc tandem omnes tenderent, vt intra suum angulum abditi, ab omni negotiorum strepitu, & ab omni profanorum hominum commercio abstinerent. Hæc tamen tam rigida illis imposita viuendi conditio in causa fuit, vt ad honores emergerent, fauente non nihil Ximenio. De Francisco Ruizio diximus: Didacus verò Villalanus cum validis lateribus ad populum concionaretur, & aptus esset affectibus permouendis, regius concionator est factus, & in Abderitanum deinde episcopum assumptus. Quartus his annumerandus est Bernardinus Archiepiscopi germanus, nam nec morum æquabilitate, nec iudicio satis sano erat præditus. Hic enim vt supra commemorauimus, cum a Nauarra redijt opera Ximenij amicorum, & fratrem Monachum factum rescijt, eidem ordini se addixerat. Sed non erat cuiquam illorum trium, quos Ximenius domi habebat conferendus: ac proinde fortunam infœlicem fortitus, verum esse satis declarauit, suam moribus fortunam vnumquenque fingere. De quo, quoniam fraternam indignationem commeritus, domo Antistitis per hæc ferme principia perpetuò pulsus miseram atque calamitosam vitam duxit, pauca præfanda sunt. Erat Bernardinus in monachatu haud vulgariter pius & religiosus, quã obrem fratri erat carior. Sub ipsa etiam Pontificatus tempora, non modò

modò consiliorū particeps, sed & totius Pōtificiē familiē primus, vt par erat, habebatur. Aiunt tamen in eo Ximenium desiderasse animi constantiam, circumspectionem, & in rebus tractandis prudentiam. Nonnunquam enim naturali quadam temeritate, non sanæ mentis dabat indicia: sed quicquid id erat, fraterna beneuolentia dissimulabatur. At cū egrē animi vitia contineantur, præsertim vbi paululum licentiæ accedit, Bernardinus insolentior factus, cū neminem sibi apud fratrem præferri pateretur, non solum Archiepiscopi amicis & ministris, sed ipsi etiam, dum omnia pro libidine tractare cupit, cœpit esse grauis. Nam quicumque eum, aut leui facto, aut dicto offendisset, domo Pontificia fratre inconsulto, statim pellebatur. Quòd si quid illum Ximenius obiurgaret, eadem erga eum libertate vt: grauibus verbis inuehi: eius œconomiam impudenter culpare: protinusque locum aliquò in propinquius cœnobium mutare: aliquotque dies conceptam indignationem absentia mora testificabatur. Mansueto animo ea omnia Ximenius tolerabat, & simul atque ira fratri deferbuerat, rursus ad se admittebat: nullumque amplius rei ante actæ verbum faciebat. Accidit tamen, vt aliquando iratior multò quàm solebat Bernardinus Compluto Guadalajaram sese receperit: vbi bilis impetu vehementer agitatus, nulla fratris Archiepiscopi ratione habita, libellum quendam scripsit, quadraginta & amplius rerum capita continentem, quibus non modò Archiepiscopi mores, sed familiæ luxum & intemperantiam, & totius Pontificiæ ditionis sub Antistite fratre licentiam, falsò & inmeritò taxabat. Ea cum Ioanne Viana probo homine, & sibi amico, cæterum fideli fratris ministro communicauit, dictitans quam primum occasio daretur, se libellum in manus reginæ traditurum. Nihil iniquius Ximenius (animo aliòqui excelso) ferebat, quàm si aliquid sinistrum apud reginam de se iactaretur. Id Viana cū Ximenio statim notum fecisset, illico per sedulos ministros agit, vt captus Bernardinus deferretur, & simul quæ scripsisse ferebatur. Ergo vniuersis thecis, & armarijs eius reclusis, tandem libellus inuentus est: ipseque acerbè custodiē traditus, atque paulò post Guadalajaram deportatus: vbi indignabundus & animi impositio integro decubens, cōtumaciē quidē morbum cōcoquere potuit,

nictiam infanę vitio miser laborasset. Sanior tamen post illa factus,
 fratris læsi clementia implorata, rursus humanissimè receptus
 fuit. Sed vt vulgò dici solet, qui semel bonam mentem amisit,
 haud facillè curari potest. Egrotabat Compluti Ximenius & ade-
 rat Bernardinus frater: accidit verò, vt tunc causa quædam apud
 Archiepiscopi iudices ageretur, Bernardinus verò in alteram
 partem ad eò inclinauerat, vt litem suam fecisse videretur. Iudices
 enim ex suo arbitrio sententiam quamvis iniquam vt proferrent
 impulit. Id Ximenius euestigio rescivit, altera parte nimirū pro-
 clamante, & iudicum suorum sententiam rescidit, morbo interim
 ob indignationem adaucto. Hic infanè Bernardinus fremere: &
 specie visendi fratris ad illum ingressus, multa primum conque-
 ri cœpit, & quòd ipse in nullo pretio apud eum esset: multa dein-
 de iudicum nomine, quos graui infamia eo pacto notasset, pror-
 fusque despiciatissimos fecisset. Inualidus ob morbum Ximenija-
 nimus solitū in eo tolerando vigorem retinere non valens, acri il-
 lum oratione increpat: & vt taceat pro imperio iubet, aliò qui
 statim in vincula conijciendum minatur. Bernardinus puluina-
 ri quo caput Ximenij fulciebatur arrepto, os obturauit: & tanta vi-
 guttur vtraque manu furibundus compressit, vt omni facultate
 ministros inclamandi adempta, qui in proximo cubiculo excu-
 babant, modò non animam efflauerit. Bernardinus siue quòd
 eū iā mortuū credidit, seu rei atrocitate deterritus, nec animi præsen-
 tia nefario scelere absoluendo necessaria præditus, de cubiculo dis-
 simulanter exiens, ministris ne strepitu dormientem excitarent
 admonitis, in obscuram latebram se proiecit, vnde rei euentum
 aucuparetur. Aderat inter ministros adolescens quidam Auella-
 neda, qui paulò quàm ceteri attentior, vultum Bernardini immu-
 tatum conspicatus, vocem etiam titubantem, gressus inconcin-
 nos & ferme vacillantes subnotauit. Ergo sinistri quippiam acci-
 disse suspicatus, præsertim quòd Ximenium & Bernardinum vi-
 cissim iurgantes audierat, suspensis passibus ad Archiepiscopi le-
 ctum accedens, ex vultus pallore, & ex frequenti suspirio animo
 illum defecisse credidit. Socios aduocat, & ad medicos accersen-
 dos aduolat: qui id vi morbi accidisse existimantes, quod medi-
 cæ artis erat, sedulò faciebant, sed vt in re subita & ambigua, ve-
 lut cœspitantes. Donec ille ad se reuersus, nihil celans aut dissimu-
lans

lans, fratrem palàm incusare cœpit, scelestum, sacrilegum, parricidam appellat: remque vt acta fuerat exponit. Sunt qui Bernardini furorem non ob sententiam rescissam abortum fuisse dicant: sed sacerdotiorum quorundam causa, quæ cum à fratre petiisset, nec potuisset impetrare, eò tandem insanix peruenit, vt fratrem strangulare voluerit. Ergo Bernardinus per gnauos exploratores conquistus, Turrigios oppidum iuxta Toletum, olearum fertilitate celebre compedibus vinc̄tus abducitur: vt in humili tunc temporis cœnobio, vitam sordidam, vt meruerat, traduceret. Quod in commune ab omnibus monachis curatum est, quibus Bernardini facinus indignissimum visum fuerat. Tarasix tamen Auriquesix matronæ sanctissimæ benignitate, quæ Turrigiorum ditionem eo tempore tenebat, bona molestiæ pars ablata fuit, quam in custodia pertulisset. Ab eo tempore tanto ille odio Ximenio fuit, vt nullius vnquam precibus simultatem deposuerit: nec hominem amplius videre sustinuerit, nedum alloqui, aut in familiam recipere. Amor enim quò vehementior aut coniunctior est, si iustis de causis aliquando lædatur, nunquam ad pristinam charitatem redit, nec offensione obliterated coalescit. Ferdinandus Rex longo post tempore vix à Ximenio impetrauit, vt mitius contra fratrem germanum præsertim absentem ageret, eumque benignè iuuaret. Assignauit ergo Bernardino octogena numum millia in singulos annos, ea conditione tamen, ne vnquam in eius conspectum veniret. Hunc ego Bernardinum extremam penè senectam agentem puer olim Compluti vidi, molli otio & genio indulgentem. Erat statura procera, fronte perfricta, vultu mirum in modum rubro flammeoque, naso prælongo, & incuruo, oculis introrsum reductis, totiusque corporis firma quidem compactione, sed macra. Auellanedæ verò sedulitatem semper ante oculos Ximenius habuit: nam & adolescentiæ vitio sæpius peccantem paternam emendabat indulgentia, præter seueritatis suæ consuetudinem: & ne quid illi dum viueret deesse posset benignissimè prouidit. Sed vt ad initia pontificatus reuertamur: vt primum Ecclesia Toletana rescuiuit Ximenium in Aragonia vbi tunc agebat inauguratum, legatos ad eum mittit Franciscum Aluarum Toletum, & Ioannem Quintanapalliam canonicos, illum iurisconsultum, hunc theologum, qui illi totius Ecclesiæ nomine grati-

gratularentur. Quibus cum longum sermonem habuit: & multa se dixit cupere denuo instituire, & multa corrigere, & in antiquum statum restituere, quæ in rem communem essent cessura: sed illud in primis, ut canonici & eorum socij, qui portionarij dicebantur ad vitæ communitatem, quoad eius fieri posset, redirent, qui iam diu ad vitam secularem & vagam descuerant. Ut saltem altaris ministri, qui per hebdomadarum vices sacra faciunt, illis diebus intra claustra templi continerentur, quò religiosius munere fungerentur suo: se verò ut bona domicilia extruerentur curaturum, quibus commodè uti possent. Legatis verò diligenter mandat, ut id ad capitulum referant, & primo quoque tempore ea de re decretum faciendum curent. Legati quauis rei difficultatè probè intelligerent, noluerunt tamen quid sentirent aperire: sed eius mandata ad capitulum bona fide relaturos, quemadmodum iubebantur, promittunt. Canonici verò per legatos de Antistitis sui voluntate certiores facti, mirum quàm fuerint rei nouitate, & insolentia commoti. Non tam quidem quò intolerandum videretur, tres illos sacrorum ministros pauculis diebus intra ædem sacram contineri, quàm quò vererentur ne homo seuerus & restituendæ veteris disciplinæ cupidissimus, qui tunc summa contentione agitabat, ut omnes omnium religiosorum virorum & feminarumque per vniuersam Hispaniam societates ad prisca viuendi instituta reuocarentur, idem quoque de canonicis suis cogitaret. Auxit illorum suspicionem Ximenij ad præfectum fabricæ mandatum, ut super interiori templi porticu, quæ impluuium viridario confitum, ad mea vsque tempora cingebat, domicilia construeret: in quibus multò plures quàm illi tres sacerdotes laxè habitare possent. Quare inito statim secreto consilio, Alphonsum Albornozium canonicum, qui & capellani maioris dignitateungebatur, prudentem virum, & industrium Romam ad Pontif. Maxi. alijs negotiorum causis prætextis, mittunt, qui præsentem ecclesiæ Toletanæ statum capituli nomine tueretur: & Archiepiscopum si opus esset, in ius vocaret, ut res nouas moliri desineret. Sed Ximenius qui paulò post ista rescieuit, non esse cessandum ratus, viatores, fatellitesque, non sine auctoritate regia statim in portum misit, qui Albornozium cõprehenderent. Sed quauis magnis itineribus profecti, nauim conscendisse, & ple-

nis velis nauigasse repererunt. Sed Ximinius vir prudens & experiens, ita posse euenire ratus, vno tempore ad portum satellites, & Romam expeditissimam triremem mittit, qua viri sibi cari & strenui cum mandatis regijs vehebatur, qui Garfio Lasso, tunc apud Pontif. Oratori edicerent, vt quamprimum Albornozius appulisset, ablata in urbem veniendi facultate, vinctum in Hispaniam remitteret. Lasso statim vt regias literas accepit, & rem totam intellexit, Ostiam contendit, vbi quinque dies Albornozij celeritatem anteuerit: tot enim cum esset ibi moratus, descendentem de naui vocauit ad cenam. Vbi postquam de Hispanie rebus multa inter se collocuti sunt, regia illi mandata exponit: & Centurionem in custodiam traditus rursus in Hispaniam trajicere cogitur. Postquam Valentiam appulit, ad Attienze arcem translatus est, & tandem Complutum ad Antistitem deducitur: vbi totos fere duo de viginti menses partim vinctus, partim in libera custodia retentus fuit. Carceris molestia duriores Albornozio exhibebatur, quam mitis Ximenij natura ferebat. Sed cum punitio potius regis nomine, quam suo fieret, non nisi regis intercessione dimittendum putabat. Solent etiam qui nouam aliquam potestatem ineunt, seueritatem quandam penè inexorabilem sub ipsa principatus initia exercere, quò asperi & formidolosi vulgò habeantur. Sic enim qui contumaci sunt ingenio, & nouarum rerum auidi, sibi cauere curant: & in officio facilius omnes continentur. Interea Ximinius Toletum profectus, vt se Albornozius sequeretur iussit: & cum illic relinquendus crederetur, rursus secum Complutum reduxit, vbi tandem missum fieri placuit. Vt fuit Albornozius fidelissima opera Tamai eius ministri in maritimo itinere vinctus, & post etiam Compluti: adeò vt se maximam suæ calamitatis partem, in verbis & consilijs prudentis famuli deposuisse fateretur. Quare post omnes turbas sedatas iam liber, Tamaium gratitudinis ergò portionarium Toletanum faciendum curauit. Ximinius qui Tamai pietatem erga herum, & fidem ac sedulitatem à viris laudatis predicari audierat, post Albornozij mortem, in familiam suam asciuit, & domus suæ præfectum esse voluit: ac canonicum Toletanum creauit, vt summum benè nauate operæ pretium. De statu ecclesiæ mutando, aut de sacrorum ministris intra ecclesiã continendis, mentionem nullam ab eo factã Vergara existimat. Ego Didacum Lupum Aialam aliquando

quādo dicere audiui, Ximeniū in priuatis sermonibus, quos interdū ad canonicos habuit, de ea suspicione sese purgasse, qua ad regularē viuēdi modū eos reducere velle insinulabatur. Quāq; nonnulli referunt, vsum illū aliquādo ad hanc rem exēplo tenuissimi pāni Leucophei, quē canonici Ximeno obtulerunt, vt inde sibi vestē clericalē conficiendā curaret: tunc enim pannū laudasse, sed conditionem nō probasse: vtcunq; enim res caderēt, sub diui Frācisci cuculla vitā viuere decreuisse, se dixit. Iubebat ergo, vt ipsi etiā canonici ad Augustini regulā se cōpararent & viuerent, quā multis adhuc cēremonijs referrent. Sed sibi propositum esse dicebat Helię verba vsurpans, nō in igne, neq; in commotione, sed in aurē tenuis placidissimo sibilo, hoc est, in lenitate & mansuetudine, omnia cum ecclesia sua tractare, & componere. De hebdomadarijs autem ministris se non quidē præcipere, suadere tamen vt inter se ea de re agerent & tractarent, qua nihil sibi aut religiosius, aut sanctius videbatur. Ego vt his de rebus asseuerare nihil possum, ita ex ædificij perampla structura, & ex sermone cum legatis ecclesię in Aragonia habito, & ex portæ forma quam ad vicum crepidarium adaperuerat, suis & ciuitatis Toletanæ quæ adhuc visuntur insignibus ornatam, eam quę iactabatur animi sui sententiā fuisse, conijcere licet: cæterum tumultus & turbas emerfuras præuidentem, nihil amplius de vtraq; re siue priuatim, siue publicè Toleti egisse. Habitacula verò illa, magnifico atque sumptuoso opere constructa in pontificalis palatij partem concessisse videmus. Post celebratum in Aragonia conuentum, & res omnes compositas, reges Almazanum oppidum in Castellę limine situm peruenerunt. Sed rex paucos post dies, ad comprimendos Caroli Gallorum regis motus, qui in Gerundensium fines hostilia moliri nunciabatur, in Cataloniam redijt. Regina verò Burgos Ximeno adstante profecta est: vbi Lauretum oppidum septentrionalis Oceani portu celebre adire constituit, vt Ioannam filiam suam ad Philippum Austriam sponsum, Maximiliani Cæsaris filium, traiecturā ad naues deduceret. Sed cū itineris difficultas (nam per angustias quasdam & infestas montiū salebraseundū erat) atque oppidorū vicorūq; infrequentia tot hominū millia, qui reginā comitabātur, cū tāto præsertim apparatu & tot impedimētis, excipere nō posset: Archiepiscop⁹, qui omnes omniū occasiōnū articulos ad ecclesiā Toletanā visendā captabat, idoneū tēpus nactus, facile à re-